

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕРАЗМУС+ ОФІС В УКРАЇНІ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО
ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ НА ЗАСАДАХ КРЕАТИВНОСТІ ТА
ЗБАЛАНСОВАНOSTI**

Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції
13-14 жовтня 2022 року

Запоріжжя
2022

УДК 338.48-44(1-22):005.591.61(477+4)(082)

Рекомендовано до друку вченою радою
Запорізького національного університету
(протокол № 5 від 22 грудня 2022 року)

П-781 Проблеми та перспективи впровадження європейського досвіду диверсифікації сільського туризму в Україні на засадах креативності та збалансованості : Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя, 13–14 жовтня 2022 року) / за ред. А.В. Череп, Н.С. Венгерської. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 185 с.

Конференція присвячена проблемам та перспективам впровадження європейського досвіду диверсифікації сільського туризму в Україні на засадах креативності та збалансованості.

Мета конференції полягала в поширенні кращих європейських та українських практик впровадження диверсифікованого підходу до розвитку сільського туризму. У збірнику розкриті теоретико-методологічні засади сталого та креативного розвитку сільських територій в Україні та ЄС, сучасні проблеми конвергенції нормативно-правового забезпечення розвитку сільських територій України та ЄС на засадах збалансованості, перспективи впровадження європейської практики диверсифікації сільського туризму.

Видання здійснено в рамках проєкту Європейського Союзу за програмою Еразмус+, напрям Жана Моне, 620720-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE «Диверсифікація сільського туризму через збалансованість та креативність: поширення європейського досвіду в Україні» в Запорізькому національному університеті.

Підтримка Європейської Комісії у створенні цього видання не означає схвалення змісту, який відображає лише думки авторів, і Комісія не може нести відповідальність за будь-яке використання інформації, що міститься в ньому.

Publication prepared and funded under the Erasmus+ Jean Monnet Actions 620720-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE «Diversification of rural tourism through sustainability and creativity: disseminating European experience in Ukraine» at Zaporizhzhia National University.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained there in.

УДК 338.48-44(1-22):005.591.61(477+4)(082)

© Автори матеріалів, 2022

©Видавництво Видавничого дому

«Гельветика», 2022

ЗМІСТ

Koroma Nataliia <i>(Taras Shevchenko National University of Kyiv)</i> RURAL TOURISM OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF WAR.....	11
Kvederas Andrius <i>(Lithuanian Sports University)</i> MANAGEMENT OF THE CONSEQUENCES OF THE COVID-19 PANDEMIC: THE CASE OF THE ORGANIZATION OF LEISURE.....	14
Maliuha Liudmyla <i>(Uman National University of Horticulture)</i> STATISTICS AND ACCOUNTING OF ENTERPRISES IN THE SERVICE FIELD.....	19
Sučkova Anastasija, Baguckytė Ugnė <i>(Lithuanian Sports University)</i> SAFE TOURISM: TRENDS IN THE GEOGRAPHY OF TRAVEL.....	23
Svagzdienė Biruta, Kalesnikovas Paulius <i>(Lithuanian Sports University)</i> ORGANIZATION OF LEISURE SERVICE: ASSESSING THE NEEDS OF THE ORGANIZATION'S EMPLOYEES.....	27
Андрюкайтене Регіна, Нікітенко Віталіна, Воронкова Валентина <i>(Мар'ямпольський університет прикладних наук, Литовський університет спорту, Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М.Потебні ЗНУ)</i> ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО ВПЛИВУ НА СТАЛІЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ.....	30
Арсененко Ірина, Донець Ірина, Донченко Лариса, Непша Олександр <i>(Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана хмельницького)</i> ФУНКЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ.....	36
Бабко Наталя <i>(Державний біотехнологічний університет)</i> МАРКЕТИНГ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	40
Бєлобородова Марія <i>(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»)</i> ПІДХОДИ ДО РЕГУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД.....	43
Білогур Станіслав <i>(НТУ «Дніпровська політехніка»)</i> КОНЦЕПТУАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКТИВІЗАЦІЇ РОЗВИТКУ	

КЛАСТЕРНОГО ФОРМАТУ СПІВРОБІТНИЦТВА У ТУРИСТИЧНІЙ СФЕРІ БІЗНЕСУ РЕГІОНУ.....	48
Божук Тетяна, Рудакевич Іван (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка) ДИВЕРСИФІКОВАНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ (НА ПРИКЛАДІ ПІДГОРОДНЯНСЬКОЇ ГРОМАДИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ).....	51
Боровських Олесья, Дугієнко Наталя (Запорізький національний університет) СІЛЬСЬКИЙ ТУРИЗМ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ЕТНОКУЛЬТУРИ УКРАЇНЦІВ.....	54
Бугіль Світлана (Львівський національний університет природокористування) МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ІМПЛЕМЕНТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В СТРУКТУРУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	57
Бурашнікова Олена (Інженерний навчально-науковий інститут ім.Ю.М.Потебні Запорізького національного університету) СТРАТЕГІЯ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМИ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ (НА ПРИКЛАДІ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ).....	62
Бучко Жанна (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича) СІЛЬСЬКИЙ ТУРИЗМ У КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ: КРОКИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	69
Венгерська Наталя, Безкоровайна Лариса, Бойка Олена, Череп Олександр (Запорізький національний університет) СИНЕРГІЯ ГАСТРОНОМІЧНОГО ТА ЕКОТУРИЗУ В ІТАЛІЇ ТА ПОРТУГАЛІЇ.....	74
Воронкова Валентина, Череп Алла, Череп Олександр, Андрукайтене Регіна (Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М.Потебні ЗНУ, Запорізький національний університет, Мар'ямпольський університет прикладних наук) МОДЕЛЬ ЦИФРОВОГО ТУРИЗМУ ЯК ЧИННИК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЙ ПІСЛЯ ПАНДЕМІЇ COVID-19.....	77
Воронкова Валентина, Череп Алла, Череп Олександр (Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М.Потебні ЗНУ, Запорізький національний університет) КОНЦЕПЦІЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В КРАЇНАХ ЄС НА ШЛЯХУ СТАЛОГО ТА КРЕАТИВНОГО	

РОЗВИТКУ.....	88
Гамова Оксана, Переверзева Анна, Михайлов Денис (<i>Запорізький національний університет</i>) ВПЛИВ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС НА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	94
Дугієнко Наталя, Дугієнко Олександр (<i>Запорізький національний університет</i>) СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ДЛЯ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	97
Зарубіна Антоніна, Семенюк Лариса (<i>Центральноукраїнський державний університет ім. В. Винниченка</i>) ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В КІРОВОГРАДСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	100
Захарова Наталя (<i>Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького</i>) АГРАРНИЙ БІЗНЕС ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	103
Карчевський Євген, Максишко Наталія (<i>Запорізький національний університет</i>) МОДЕЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОБЛЕМ ЛОГІСТИКИ ЕЛЕКТРОМОБІЛЕЙ НА БАЗІ МЕТАЕВРИСТИК.....	108
Касян Сергій, Буняк Василь, Моряк Тетяна (<i>НТУ «Дніпровська політехніка», Львівський національний університет імені Івана Франка</i>) МАРКЕТИНГОВЕ СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ПРОСУВАННЯ І ЦІНОУТВОРЕННЯ ПІД ЧАС МІЖНАРОДНОГО ПОЗИЦІОНУВАННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ.....	110
Кивлюк Ольга, Воронкова Валентина, Нікітенко Віталіна (<i>Київський інститут інтелектуальної власності та права Національного університету «Одеська юридична академія», Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М.Потебні ЗНУ</i>) ФІЛОСОФСЬКА РЕФЛЕКСІЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ЄС НА ЗАСАДАХ ЗБАЛАНСОВАНОСТІ ТА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ.....	115
Климчук Альона (<i>Державний університет «Житомирська політехніка»</i>) РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ: КЛЮЧОВІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОВІДНІ ПРАКТИКИ ЄС.....	121
Козицька Галина (<i>Національний університет «Запорізька політехніка»</i>) РОЗВИТОК ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ В ПРОЦЕСІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	124

<p>Кущик Анатолій, Косогорова Євгенія <i>(Запорізький національний університет)</i> БАНКІВСЬКИЙ АГРОЛІЗИНГ У ЧАСИ ВІЙНИ: ЗАГРОЗИ ТА МОЖЛИВОСТІ В УКРАЇНІ.....</p>	127
<p>Левицька Інна <i>(Національний університет біоресурсів і природокористування України)</i> СІЛЬСЬКИЙ ТУРИЗМ МАЙБУТНЬОГО: ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ.....</p>	130
<p>Локутова Олена <i>(Національний університет біоресурсів і природокористування України)</i> МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТУРИСТИЧНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....</p>	133
<p>Макешина Юлія <i>(Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту)</i> ГУМАНІСТИЧНА ПАРАДИГМА ТУРИЗМУ ЯК ОСНОВА САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ.....</p>	137
<p>Мар'єнко Вікторія <i>(Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М.Потебні ЗНУ)</i> ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ВІДПОВІДАЛЬНОГО, СТАЛОГО ТА ЯКІСНОГО РОЗВИТКУ ЕКОТУРИЗМУ.....</p>	143
<p>Мельник Ірина, Примак Тетяна <i>(Національний університет харчових технологій)</i> РОЛЬ ЕНОГАСТРОНОМІЇ У ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ПОСЛУГ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ.....</p>	149
<p>Олексенко Роман, Гарбар Галина <i>(Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, Відокремлений підрозділ «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв»)</i> КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО КРЕАТИВНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В КРАЇНАХ ЄС.....</p>	152
<p>Переверзєва Анна, <i>(Запорізький національний університет)</i> СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ІННОВАЦІЙНА БІЗНЕС- МОДЕЛЬ В УМОВАХ КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ.....</p>	158
<p>Прушківська Емілія, Антонюк Катерина, Куц Олександр <i>(Національний університет «Запорізька політехніка»)</i> ВПЛИВ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ НА РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ.....</p>	161
<p>Романюк Ірина <i>(Державний біотехнологічний університет)</i> ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....</p>	164

Сергієнко Тетяна <i>(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)</i> ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОГО ТА КРЕАТИВНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	168
Слюсарь Микита <i>(Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М.Потебні ЗНУ)</i> МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ МЕРЕЖЕВИХ (ЦИФРОВИХ) ПЛАТФОРМ.....	172
Федій Олександр <i>(Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка)</i> ОСЕРЕДКИ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ НА ПОЛТАВЩИНІ.....	175
Шепелева Ольга, Саркісян Ганна <i>(Одеський національний технологічний університет)</i> ВПЛИВ ГАСТРОНОМІЧНОГО ТУРИЗМУ НА РЕГІОНАЛЬНІ ТУРИСТИЧНІ РИНКИ.....	178
Інформація довідка про авторів	181

АГРАРНИЙ БІЗНЕС ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Захарова Наталя,

nata-zakharova@ukr.net

Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
(м. Запоріжжя, Україна)

Анотація. Обґрунтовано місце і значення аграрного сектору в економіці країни. Виокремлено основні параметри його розвитку у останні роки. Проведено огляд ряду нормативно-правових документів, що регулюють питання сталого розвитку, в тому числі сільських територій. Підкреслено важливість адаптації до європейських пріоритетів з урахуванням специфіки розвитку України та пріоритетів й реальних можливостей держави, бізнесу і місцевих громад.

Abstract. *The place and importance of the agricultural sector in the country's economy is substantiated. The main parameters of its development in recent years are highlighted. A review of a number of regulatory and legal documents regulating issues of sustainable development, including rural areas, was conducted. The importance of adaptation to European priorities is emphasized, but taking into account the specifics of Ukraine's development and the priorities and real capabilities of the state, business and local communities.*

Наказом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» підтримано проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1 глобальні цілі сталого розвитку до 2030 року та результати їх адаптації з урахуванням специфіки розвитку України.

Сталий розвиток сільського господарства, який є частиною загальної світової концепції, і процес адаптації до європейського законодавства у цій сфері, потребує часткового перегляду підходів до його здійснення з урахуванням пріоритетів та реальних можливостей держави, бізнесу і місцевих громад на основі впровадження комплексу ефективних інструментів.

З іншого боку важливою складовою розбудови аграрної сфери країни є комплексний сільський розвиток, спрямований на стабільне забезпечення розвитку сільськогосподарського виробництва, сільського підприємництва, поліпшення умов праці, рівня якості життя та добробуту населення, збереження довкілля.

Відзначимо, що аграрний сектор займає одну з провідних позицій в економіці України, визначає пріоритети зовнішньої торгівлі та складає основу її продовольчої безпеки. Він забезпечує понад 10% ВВП, 17,3% зайнятості населення та 6% податкових надходжень. Важливим також є те, що сільське господарство не тільки має значну частку у ВВП, але, поряд з цим, є споживачем товарів та послуг інших галузей, опосередковано створюючи в них робочі місця. Отже, аграрний сектор може суттєво впливати на розвиток інших галузей та макроекономічну стабільність держави.

Сучасний розвиток сільськогосподарського виробництва України обумовлений вдалим географічним розміщенням, сприятливими природно-кліматичними умовами. Важливою перевагою є наявність значних обсягів чорнозему. Ці ґрунти займають 8,7% світових і 30% європейських запасів чорнозему. При загальній земельній площі у 60,35 млн. га, на сільськогосподарські угіддя, що включають рілля, багаторічні насадження, сіножаті та пасовища, припадає 68,5%.

За даними державної служби статистики у 2021 році рентабельність діяльності підприємств України становила 10,1%, а операційної діяльності – 12,6%. Вдалі умови 2021 року сприяли забезпеченню рентабельності операційної діяльності сільськогосподарських підприємств на рівні 41,8%. Їй поступаються такі галузі як оптова і роздрібна торгівля – 17,9%, інформація та телекомунікації – 15,6%, промисловість – 11,2 % [1].

Отже, не дивлячись на пряму залежність від природно-кліматичних умов, ефективність діяльності підприємств аграрного сектору в умовах невизначеності є вищою, ніж інших секторів економіки України. Слід відзначити, що рентабельність діяльності середніх та малих підприємств була меншою за рентабельність великих. Це пов'язано із підвищеними ризиками для малого і середнього бізнесу, низьким рівнем його конкурентоспроможності, а також недостатньою державною підтримкою (табл. 1).

Таблиця 1

Рентабельність діяльності сільськогосподарських підприємств України

Показники	2010 рік	2015 рік	2018 рік	2020 рік	2021 рік	2021 р. До 2010 р. +/-
Рентабельність всієї діяльності, %						
Всього, в т.ч.	17,4	30,4	14,2	14,0	37,8	20,4
великі підприємства	22,0	45,4	21,2	9,7	42,4	20,4
середні підприємства	18,2	24,4	15,2	14,7	35,5	17,3
малі підприємства	12,0	32,8	11,0	14,9	38,3	26,3
Рентабельність операційної діяльності, %						
Всього, в т.ч.	24,4	43,0	18,9	19,1	41,8	17,4
великі підприємства	29,8	54,3	22,9	16,0	46,3	16,5
середні підприємства	25,1	39,9	18,2	19,6	40,0	14,9
малі підприємства	18,7	41,9	18,8	19,9	42,0	23,3

Джерело: сформовано автором на основі [1]

За підсумками 2021 року експорт товарів і послуг досяг 68,1 млрд. дол. США, що на 14,6% більше порівняно з 2020 роком. При цьому частка продукції АПК та харчової промисловості у експорті товарів склала 41%, а його сума в 2021 році досягла 27,8 млрд. дол. США, що на 25,2% більше ніж у попередньому. Найбільше експортовано продукції рослинництва – на 15,6 млрд дол. США, що становить 56,1% загального експорту продукції АПК. У цьому

сегменті найбільшу частку зайняли зернові культури (44,5%). Велика частка припадає також на жири й олії рослинного та тваринного походження (25,4%). Сировинна спрямованість експорту продукції АПК неодноразово викликала критику експертів, оскільки реалізація кінцевого продукту могла б забезпечити значно вищий рівень надходжень шляхом подовження ланцюга створення доданої вартості та забезпечити ряд інших переваг.

В Україні кількість діючих сільськогосподарських підприємств у 2021 році складала 47753 одиниці, ФОП, що працюють у галузі – 23050 одиниць. При цьому переважна більшість суб'єктів господарювання у сфері сільського господарства має площу сільськогосподарських угідь до 500 га. Це свідчить про велику кількість дрібнотоварного виробництва. В той же час найбільша частина площ сільськогосподарських угідь сконцентрована у великих підприємствах: перша, що мають у користуванні більше 10000 га та на яку припадає 17,7% загального фонду площ; друга, що мають у користуванні площі від 1000 до 2000 га і на яку припадає 17,6% їх загального обсягу [1].

Подальший поступ сільського господарства в контексті розвитку економіки в цілому, можливий лише на основі детально обґрунтованої стратегії. Кабінетом міністрів України була розроблена Національна економічна стратегія на період до 2030 року, що виділяє 6 ключових аспектів, за якими сформовано стратегічну мету розвитку сільського господарства [2]:

1. Забезпечити стимулюючу та дорадчу державну політику.
2. Забезпечити гравців ринку якісною наскрізною інфраструктурою (земля, зрошувальні системи, фінанси, освіта та наука, транспорт, потужності зберігання).
3. Створити умови для виробників щодо можливості забезпечувати себе доступними матеріально-технічними ресурсами.
4. Збалансувати виробництво високо- та низькомаржинальних продуктів для збільшення прибутковості сектору.
5. Посприяти розвитку та повноцінному забезпеченню середовища для функціонування переробки.
6. Оптимізувати екосистему збуту продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Розвиток сільських територій регламентовано рядом нормативно-правових документів, які затверджені на державному рівні. Серед них Концепція розвитку сільських територій, яка передбачає створення необхідних організаційних, правових та фінансових передумов для сільського розвитку шляхом:

- диверсифікації економічної діяльності;
- збільшення рівня реальних доходів від сільськогосподарської та несільськогосподарської діяльності на селі;
- досягнення гарантованих соціальних стандартів і покращення умов проживання сільського населення;
- охорони навколишнього природного середовища, збереження та відновлення природних ресурсів у сільській місцевості;
- збереження сільського населення як носія української ідентичності, культури і духовності;
- створення умов для розширення можливостей територіальних громад села, селища для розв'язання існуючих в них проблем;

- приведення законодавства у сфері сільського розвитку у відповідність із стандартами ЄС [3].

Наближаючи пріоритети розвитку сільських територій України до європейських вимог слід враховувати наступне. Згідно з положеннями реформи спільної аграрної політики ЄС та у рамках концепції «European Green Deal» подальший сталий розвиток сільського господарства і сільських територій базується на оновленій стратегії «Від ферми до виделки» (Farm to Fork). Відповідно до Дорожньої карти стратегія має зосередитись на таких завданнях [4]:

1. Забезпечення сталого первинного виробництва. Так, за підрахунками Міжурядової групи експертів з питань зміни клімату, встановлено що в ЄС викиди парникових газів від сільськогосподарської діяльності складають 11%. Загалом у світі близько 21-37% викидів парникових газів пов'язані з виробництвом продуктів харчування. Крім того, галузі, що пов'язані з сільським господарством та виробництвом харчових продуктів, сприяють значному забрудненню ґрунтів та води.

2. Стимулювання сталих практик у харчовій промисловості, роздрібній торгівлі та сфері надання послуг проживання та харчування (HoReCa).

3. Сприяння сталому споживанню та переходу до здорового харчування (нейтральний або позитивний вплив на довкілля, здатність адаптуватися до зміни клімату і в той же час сприяти пом'якшенню зміни клімату, забезпечити продовольчу безпеку).

4. Скорочення відходів продуктів харчування, адже до 20% всієї їжі, виробленої ЄС, втрачається.

В результаті її реалізації планується:

- зменшити на 50% загальне використання та ризик хімічних пестицидів, що потребує перегляду Директиви про стале використання пестицидів;

- зменшити втрати поживних речовин щонайменше на 50% не погіршуючи родючість ґрунтів на основі комплексного плану дій з управління поживними речовинами;

- зменшити використання добрив щонайменше на 20%;

- зменшити продаж антимікробних препаратів для сільськогосподарських тварин та аквакультур на 50% з використанням нових регламентів про ветеринарні лікарські засоби та медикаментозні корми;

- збільшити площі під органічним виробництвом з 8% до 25%;

- забезпечення продовольчої безпеки тощо.

Серед іншого передбачається введення обмежень щодо імпорту харчової продукції з ринків, де країни не дотримуються законодавства ЄС з охорони навколишнього середовища.

Таким чином, забезпечення сільського розвитку повинно відбуватися в комплексі із всебічним сприянням веденню аграрного бізнесу, що серед іншого включає: удосконалення управління сталим сільським розвитком із залученням органів місцевого самоврядування; урахування міжнародного досвіду стосовно формування, реалізації та оцінки ефективності державної політики у цій сфері; забезпечення прогнозованості розвитку аграрного сектору; підтримку малого та середнього підприємництва на сільських територіях; формування передумов для трансформації дрібних приватних землевласників у сімейні фермерські господарства; підвищення ефективності та якості наукової, консультативної та

інноваційної діяльності; підвищення рівня інвестиційної привабливості аграрного сектору та фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств; підвищення конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції; масштабування виробництва за рахунок підтримки оновлення та модернізації виробничих і переробних потужностей суб'єктів господарювання; сприяння доступу до організованого аграрного ринку; раціональне використання земель сільськогосподарського призначення та зменшення негативного впливу на навколишнє середовище тощо.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт державної служби статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua/>
2. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року. Постанова Кабінету міністрів України від 03.03.2021 р. № 179. URL: <https://nes2030.org.ua/#rec246061582>.
3. Про схвалення Концепції розвитку сільських територій. Розпорядження Кабінету міністрів України від 23.09.2015 р. №995. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995-2015-%D1%80#Text>
4. Європейський зелений курс: можливості та загрози для України URL: <https://dixigroup.org/storage/files/2020-05-26/european-green-dealwebfinal.pdf>.